

Preek van ds. H.U. de Vries, gehouden in de Pelgrimskerk te Amsterdam op zondag 22 november 2020.
Hoofdlezing: 1 Tessalonicenzen 5:1-11.
Overige lezingen: Jeremia 6:12b-15; Matteüs 24:36-47.

Gemeente van Jezus Christus,

Kort na haar ontstaan worstelde de eerste christengemeente van het Griekse Tessalonica met enkele wezenlijke vragen met betrekking tot de wederkomst van Christus.

De vraag die haar het meest bezighield, betrof het lot van geliefden die reeds vóór de wederkomst gestorven waren: zouden zij, wanneer Jezus als verheerlijkte Heer verschijnen zou om zijn gemeente binnen te leiden in het leven van Gods toekomst, niet buiten de boot vallen? U zult begrijpen dat deze vraag niet was ingegeven door dogmatische weetgierigheid, maar ontstaan vanuit pastorale nood: waar blijft mijn moeder, mijn vader, mijn zuster, mijn kind, mijn goede vriend die mij ontvallen zijn vóór Christus' komst? Zal *ik* mee mogen gaan met de stoet der gelovigen die door Christus wordt opgenomen, terwijl mijn geliefde doden achter moeten blijven in hun donkere en kille graf?

De apostel Paulus behandelt deze brandende vraag in 1 Tessalonicenzen 4, het hoofdstuk uit de brief aan de Tessalonicenzen dat voorafgaat aan het hoofdstuk waaruit wij vanmorgen gelezen hebben.

Zijn antwoord is zeer vertroostend: God maakt geen onderscheid tussen degenen die nog leven bij Christus' komst en degenen die reeds gestorven zijn. 'Ik zal jullie uiteenzetten', schrijft Paulus, 'wat de Heer zélf daarover heeft gezegd.' En dan schrijft hij het volgende:

Wij die nog leven, die achterblijven tot de komst van de Heer, zullen in geen geval hen die ontslapen zijn voorgaan. Want de Heer zelf zal op een bevel, op het roepen van een aartsengel en op het klinken van een goddelijke bazuin, neerdalen van de hemel, en zij die in Christus gestorven zijn, zullen het eerst opstaan; daarna zullen wij die nog leven, die achterbleven, samen met hen meegenomen worden in de wolken, de Heer tegemoet, de lucht in, en zó zullen wij altijd met de Heer zijn.¹

De troost die Paulus de verontruste Tessalonicenzen biedt, is een dubbele troost: de troost dat gestorven en nog levende gelovigen niet voor eeuwig gescheiden worden, maar gezamenlijk zullen delen in het leven van de wederopstanding; én de troost dat beide groepen voor altijd met de Heer zullen zijn: de meest basale beschrijving van wat eeuwig leven inhoudt.

Ziedaar de eerste en meest brandende vraag van de Tessalonicenzen, mét het bemoedigende antwoord dat Paulus daarop geeft in 1 Tessalonicenzen 4. Ik hoop dat zijn antwoord ook voor ons bemoedigend is, en dat het ons helpt inzien dat in het leven van de wederopstanding de sociale gemeenschap niet opeens verdwenen is, maar dat zij volop tot haar recht komt, de gemeenschap met hen die ons lief zijn, en de gemeenschap met onze Heer.

Maar er is nóg een vraag met betrekking tot de wederkomst die bij de Tessalonicenzen leeft. En die komt aan bod in het gedeelte dat we vanmorgen gelezen hebben uit 1 Tessalonicenzen 5. De vraag in kwestie betreft het tijdstip van Christus' komst: Wanneer breekt zijn dag aan, de dag des Heren, de dag van het oordeel? Wannéér is het zijn tijd en zijn uur?

Paulus geeft de vraag in eerste instantie aan de Tessalonicenzen terug: 'Jullie hebben het helemaal niet nodig dat jullie daarover geschreven wordt. Jullie weten maar al te goed – zo is het jullie immers bij de verkondiging van het evangelie reeds gezegd – dat de dag van de Heer komt als een dief in de nacht.'

¹ 1 Tess. 4:15-17.

Evenals bij zijn beantwoording van de eerste vraag lijkt Paulus ook nu te refereren aan woorden van Jezus zelf. Wat hij schrijft komt inhoudelijk overeen met wat wij vanmorgen lazen in Jezus' rede over de laatste dingen: 'Van die dag en van dat uur weet niemand, ook de engelen in de hemel niet, ook de Zoon niet, maar alleen de Vader. [...] Maar weet dit: als de heer des huizes geweten had in welk deel van de nacht de dief zou komen, dan zou hij wakker gebleven zijn en niet in zijn huis hebben laten inbreken.'

Het tijdstip van de komst van de Heer is alleen aan God zelf bekend. Paulus kan daar geen nadere mededeling over doen, noch aan de Tessalonicenzen, noch, via hen, aan ons. Het enige dat hij kan schrijven is dat Jezus zal verschijnen als een dief in de nacht. Zoals een inbreker, die opeens in het nachtelijk uur opduikt, diegenen overvalt die dachten rustig te kunnen slapen, zo zal de komst van de Heer hen overrompelen die daarop onvoorbereid zijn.

Ziet u, gemeente, wat Paulus in zijn reactie doet? Dat hij, in het spoor van Jezus, de aandacht verlegt van de vraag naar het *moment* van Jezus' komst naar de aansporing om te allen tijde op die komst *voorbereid* te zijn? Dáár moet blijkbaar het zwaartepunt liggen van ons bezigzijn met de wederkomst. Dáárover wijdt Paulus, in beeldende tegenstellingen van licht en duister, dag en nacht, slapen en waken, verder uit in onze lezing van vanmorgen.

Maar zégt dat ons vandaag nog iets? Waar staan wij als het gaat om Jezus' wederkomst? Houden wij überhaupt nog rekening met zijn komende verschijning of hebben wij de wederkomst intussen als een archaisch dogma uit ons moderne geloofspakket gekieperd? En áls de wederkomst voor ons nog iets betekent, bepaalt zij dan ons handelen van elke dag of hangt zij er meestentijds wat onbeduidend bij?

Lééf met de wederkomst, zegt Paulus ons vanmorgen, en gedraag je met het oog daarop in je doen en laten, je denken en spreken als mensen van het licht, mensen van de dag. Wees waakzaam en nuchter, ofwel: leef alert en consciëntieus. Pas ervoor op dat je je niet in slaap laat sussen door wat anderen zeggen: dat de wereld en het leven daarin oké is, dat er – om welke maatschappelijke of politieke reden ook – geen kwaad te vrezen valt. Want, zo schrijft Paulus, 'wanneer zij zeggen: "vrede en veiligheid" – wijlen premier Colijn zou zeggen: "u kunt rustig gaan slapen" – overkomt hun een plotseling verderf, zoals de barensood een zwangere vrouw.' Christus komt onverwacht. Hij komt ten oordeel en doorbreekt daarmee elke schijnveiligheid. Wij die nog maar recentelijk uit onze welvaartsroes zijn opgeschrikt door een plotseling opduikend, ziekte en dood verspreidend virus, kunnen beter dan voorheen begrijpen wat dat betekent. Laten wij dan ook des te bewuster waakzaam en nuchter zijn, voorbereid op Christus' komst.

Maar wat moeten wij doen om bewuster voorbereid te zijn op de komst van de Heer? Hoe kunnen wij in de praktijk alert en consciëntieus anticiperen op wat komen gaat? Paulus reikt ons een bijbels beeld aan: dat van een wapenrusting, bestaande uit een borstharnas met twee halfronde versterkte platen, één aan de borst- en één aan de rugzijde, en een bronzen helm. Bekleed je met het oog op de dag van de Heer met het dubbelzijdige borstharnas van geloof en van liefde, schrijft hij, en zet de helm van de hoop daarbij stevig op je hoofd. Alleen met deze drie, het *geloof* in God en in Christus, de *liefde* tot God en tot de naaste, en de *hoop* op het heil dat aanbreekt wanneer Christus verschijnt, kun je je weren tegen datgene wat je alertheid ondermijnt: de uithollende werking van het ongelooft, van de morele onverschilligheid en van de verwachtingsloosheid. Zo blijf je dicht bij Gods bedoelingen. Zo leer je dagelijks te leven met de wetenschap dat Christus komt. Zo ben je gereed om, als Hij onverwacht verschijnt, Hem welkom te heten en hoef je zijn oordeel niet te vrezen.

Maar, gemeente, kan ik dat wel? Hoe til ik in vredesnaam die stugge pantserplaten van geloof en liefde steeds over mijn romp, om er vervolgens de hele dag mee rond te lopen? Hoe houd ik

die zware helm van de hoop voortdurend stevig op mijn hoofd? Ik weet hoe kwetsbaar en feilbaar ik ben. Hoe kun je mij, Paulus, met het oog op de dag van de Heer en het oordeel dat Hij brengt, aansporen een wapenrusting aan te trekken die ik in eigen kracht niet goed dragen kan?

Hoor het antwoord van de apostel: ‘Bekleed u met het borstharnas van geloof en liefde en met de helm van de hoop, *want* God heeft u niet bestemd tot toorn maar tot het verkrijgen van heil door onze Heer Jezus Christus.’²

Hoort u dat? God gaat ons vóór. Hij heeft, nog voor wij onze wapenrusting aantrekken, reeds voor ons gekozen. Wij hoeven het komende oordeel niet te vrezen. Wij zijn al overgezet uit het duister en kinderen van het licht geworden, kinderen van de dag.³ De Heer Jezus Christus is al voor ons gestorven, opdat wij niet verloren zouden gaan, maar in eeuwigheid samen met Hem zouden leven.⁴ Welbeschouwd zijn wij reeds mensen van Gods toekomst geworden, ja zijn wij vanuit de hemel reeds bekleed met geloof, hoop en liefde. Onze wapenrusting is niet zwaar, omdat Christus zelf door zijn Geest ons daarmee omhult. Zorg er nu alleen voor dat dat zo blijft, zegt de apostel, leef uit wat Christus u geeft, verslap niet, maar werk er van harte aan mee, en word aldus meer en meer toegerust voor de dag van zijn komst.

Ziedaar de blijde boodschap, die op deze laatste zondag van het kerkelijk jaar verpakt blijkt te zitten in Paulus’ aansporing om wakker en nuchter de dag van de Heer te verwachten. Achter de ópgave blijkt de gáve te schuilen, achter de opwekking klaar te zijn voor de dag des Heren de wetenschap dat God zelf ons reeds tot mensen van de dag heeft gemaakt.

Laten wij dan, bekleed met het borstharnas van geloof en liefde en met de helm van de hoop, niet slapen maar waken, in de verwachting dat wij op de dag van de Heer met Hem zullen verrijzen, wij én allen die reeds in Hem ontslapen zijn.

Gods kinderen op aarde
zij wand’len in het licht,
omdat zij gerechtvaardigd⁵
zijn voor zijn aangezicht.
Zij leven Hem ter ere,
zijn naam hun lieve lust.
Zij sterven in de Here,
zij slapen zo gerust.

Zij slapen, en ontwaken
als in een ogenblik.
God zal hen wakker maken,
Hij waakt voor hun geluk.
Zo worden zij veranderd
tot heerlijkheid en eer.
Zij geven zich uit handen
en leven in de Heer.⁶

Amen.

² 1 Tess. 5:8b-9. Vgl. ook het op de inhoud van vs. 5 terugrijpende ‘daarom’ in vs. 6.

³ 1 Tess. 5:5a.

⁴ 1 Tess. 5:9v.

⁵ = rechtvaardig verklaard, vrijgesproken.

⁶ Lied 759.